

СВАБОДА

№ 21 (36), 21-27 ВЕРАСНЯ 2006 г.

ПЛОШЧА: ПРОЦІСТАЯННЕ ПРАЦЯГВАЕЦЦА

Мінская міліцыя змагаецца ўжо не толькі супраць свечак, але і супраць усмешак. У выходныя дні, 16-18-га верасня Кастрычніцкая плошча ў цэнтры Мінска зноў на кароткі час апынулася ў цэнтры ўвагі.

У суботу ўвечары маладыя людзі спрабавалі запаліць на бруку свечкі ў знак салідарнасці са зніклым і арыштаванымі палітыкамі. Апанутыя ў цывільнае супрацоўнікі праваахоўчых органаў збівалі свечкі нагамі. Потым міліцыя пачала выціскаць удзельнікаў акцыі з плошчы, некалькі чалавек былі затрыманыя і асуджаныя.

Перад гэтым апазіцыя правяла на плошчы Бангалор “джынсавы фест”, прысвечаныя памяці зніклых пяць гадоў таму Віктара Ганчара і Анатоля Красоўскага. Дазволенае ўладамі мерапрыемства, якое складалася з мітынга, канцэрта і феерверка, скончылася дачасна, бо мясцовая адміністрацыя вырабіла падачу электрычнасці.

Лідэр апазіцыі Мілінкевіч паспеў выкарыстаць сцэну і заклікаў ісці на Кастрычніцкую плошчу, каб выказаць такім чынам салідарнасць не толькі сем’ям зніклых, але й запатрабаваць вызвалення лідэра Маладога фронту Змітра Дашкевіча. Ён быў арыштаваны пасля сустрэчы ў Магілёве з маладафронтаў-

Супрацоўнікі міліцыі выціскаюць з Кастрычніцкай плошчы удзельнікаў акцыі салідарнасці. Мінск, 16 верасня 2006 году.

цам Артурам Фінькевічам, які адбывае там пакаранне абмежаваннем волі. Фінькевічу днямі была зробленая аперацыя ў шпіталі, пасля чаго ён быў зноў накіраваны ў спецкамендатуру. Дашкевіча і яшчэ некалькіх яго паплечнікаў абвінавачваюць у тэрарызме – то бок, у датычнасці да незарэгістраванай арганізацыі. Дакладна з такім самым абвінавачаннем, нагадаем, былі асуджаныя раней актывісты арганізацыі “Партнёрства”, якая мелася назіраць за прэзідэнцкімі выба-

рамі. Лідэры гэтай арганізацыі Мікалай Астрэйка і Цімафей Дранчук адбываюць пакаранне — два і паўтары гады турмы.

Застаецца за кратамі і экс-кандыдат у прэзідэнты Аляксандр Казулін. Гарадскі суд, разгледзеўшы апеляцыю абароны, пакінуў яму ранейшае пакаранне – пяць з паловай гадоў турмы. Усе гэтыя падзеі, безумоўна, не настрайваюць на лагодны настрой.

Але ў нядзелю, адразу пасля разгону апазіцыйнай акцыі, на той самай Кастрыч-

ніцкай плошчы адбыўся масавы флэш-моб. Яго удзельнікі ўсяго толькі прагульваліся па плошчы, усміхаючыся адно аднаму і міліцыянерам. Але й гэта ўспрымалася ахоўнікамі парадку як парушэнне – яны не дазвалялі нікому доўга затрымлівацца на адным месцы, гуртавацца і нават пазіраць на манітор, усталяваны на плошчы. За шчырую ўсмешку можна было атрымаць удар дубінкай. Тым не менш, моладзь усміхалася ў твар уладзе...

Аглядальнік

**БЕЛАРУСЬ — РАСІЯ
САЮЗНЫ БАСКЕТБОЛ
ЛІК ПРЭТЭНЗІЙ: 30-79**

► СТАР. 5

**ЦІ БЕЛАРУСЬ — КРАІНА
«ТРЭЦЯГА СВЕТУ»?
АПЫТАННЕ ТЫДНЯ**

► СТАР. 2, 4

ЦІ З'ЯЎЛЯЕЦЦА БЕЛАРУСЬ КРАІНАЙ "ТРЭЦЯГА СВЕТУ"?

**СТАНІСЛАЎ БАГДАНКЕВІЧ,
БЫЛЫ КІРАЎНІК НАЦЫЯНАЛЬНАГА БАНКА РБ:
"БЕЛАРУСЬ НАЛЕЖЫЦЬ
ДА ПЕРШАГА"**

Якога "трэцяга свету"? Яна першага свету. Яна спадкаемца былога СССР. Яна знаходзіцца ў вайсковым саюзе з Расіяй. Яна з'яўляецца сябрам Дамовы аб калектыўнай бяспецы СНД. Яна звязаная з НАТО дамовай "Партнёрства дзеля міру". Які тут трэці свет? А гэты саміт у Гаване падобны на СНД, на ААН. Гаварыльня. Назваць яго сур'ёзным нельга. А вось непасрэдныя сувязі з Венесуэлай, з Балівіяй, з Іранам могуць прынесці эканамічныя дывідэнды для нашай Беларусі. Але Рух недалучэння тут ні пры чым. Гэта ўжо іншае пытанне.

**ВОЛЬГА, ХАТНЯЯ ГАСПАДЫНЯ:
"НЕВЯДОМА, НА ЯКІМ МЫ СВЕЦЕ"**

Калі браць выгоды цывілізацыі, дык мы, пэўна, не маем ніякага дачынення да якой Уганды ці Анголы. Мы адназначна еўрапейская краіна. Хай і не першага парадку. Але калі мець на ўвазе традыцыі, нацыянальную свядомасць, гістарычную памяць, дык мы нават горш за ўсялякі трэці свет. Мы у гэтых пытаннях – неандэртальцы. Нам трэба чаго-небудзь з'есці, каго-небудзь упалаваць, пасля паспаць і назаўтра далей думаць пра ежу. І не важна, што замест маманта мы палюем на "мерседэс". Вышэй духоўна мы ад гэтага не становімся. Так што невядома, на якім мы зараз свеце.

**ПЯТРО КРАЎЧАНКА,
БЫЛЫ МІНІСТР ЗАМЕЖНЫХ СПРАЎ РБ:
"Я ТУТ НЕ БАЧУ НИЧОГА ДРЭННАГА"**

Хацеў бы заўважыць, што нават у савецкія часы ў Беларусі быў вельмі высокі даход на душу насельніцтва. Мы займалі другое месца ў Савецкім Саюзе. У нас на аднаго чалавека прыходзілася 2920 долараў ВУП. Першая была Латвія. І гэтая тэндэнцыя, канечне, памянлася, але ні ў якім разе мы не можам адносіць сябе да краін "трэцяга свету". І геаграфічна, і геапалітычна, і, перш за ўсё, па развіццю эканомікі. Так што далучэнне Беларусі да "трэцяга свету" – гэта проста дыпламатычныя хітрыкі. Спраба прарваць міжнародную ізаляцыю і паказаць, што Беларусь мае шырокія стасункі са светам. Калі мяжа на Захад закрываецца, шукаюцца іншыя вектары развіцця. Але разам з тым, Лацінская Амерыка, Афрыка, Паўднёвая Азія – гэта тыя краіны, куды нам, рана ці позна, трэба прабівацца. З нашымі трактарамі, аўтамабілямі. Я тут не бачу нічога дрэннага. У перспектыве, праз некалькі дзесяцігоддзяў, пашырэнне гэтых стасункаў можа даць эканамічны плён.

**СЯРГЕЙ, БАНКАЎСКІ СЛУЖБОВЕЦ:
"БЕЛАРУСІ ЎВЕСЬ ЧАС ТРЭБА ДА
НЕКАГА ДАЛУЧАЦЦА"**

Ёсць краіны, якім няма аніякай патрэбы суадносіць сябе з нейкім "светам". Напрыклад, Літва. Небагатая маленькая еўрапейская краіна. У якім яна свеце? У сваім. На сваіх шыроках. У сваіх межах. Са сваімі неглабальнымі інтарэсамі. І яна самадастатковая. А ёсць Беларусь, якой увесь час трэба да некага ці нечага далучыцца. Ці ад няўпэўненасці. Ці ад комплексу непашунаватасці. Ну, хай далучыцца да "трэцяга свету".

**ПАЎЛЮК КАНАВАЛЬЧЫК,
РЭДАКТАР ЗАБАРОНЕНАЙ ГАЗЕТЫ «НАВІНКИ»:
"МЫ НЕ ЦУРАЕМСЯ
БЫЦЬ РАЗАМ З БЕДНЫМІ"**

Памятаеце, хто быў заснавальнікам Руху недалучэння? Ціта. Былая Югаславія, якой зараз не існуе. І мы, па сутнасці другая еўрапейская краіна ў гэтай гульні. Да гэтага варта ставіцца, як да пэўнага прагрэсу. Бо Беларусь вырываецца з інтэграцыі на постсавецкай прасторы і выходзіць на ўзровень усяго свету. А тое, што сабраліся краіны небагатыя, дык і ў гэтым ёсць плюс. Мы не цураемся, што называецца, быць у адной камандзе з беднымі краінамі свету. Я нічога страшнага тут не бачу. Калі Лукашэнка знойдзе нейкую альтэрнатыву беларуска-расійскай інтэграцыі, як гулец у Руху недалучэння. Як самастойны гулец, а не прыхвасцень Крамля. Для Беларусі з'яўляюцца новыя геапалітычныя перспектывы.

**ВАСІЛЬ, БУДАЎНІК:
"КОЛЬКІ МОЖНА ДАКАЗВАЦЬ,
ШТО МЫ НЕ ВЯРБЛЮДЫ?"**

Мне вельмі падабаецца тое, што наш сябруе з Чавесам. На такіх і будзе трымацца заўтрашні свет. Колькі можна даказаць амерыканцам, што мы не вярблуды? І без іх чуткага кіраўніцтва здолеем наладзіць нармальнае жыццё. Яшчэ невядома, які свет будзе заўтра першым, а які трэцім.

**ЮРЫ ХАШЧАВАЦКІ, КІНАРЭЖЫСЁР:
"У НАС УЛАДА НАЛЕЖЫЦЬ ДА
"ТРЭЦЯГА СВЕТУ"**

Беларусь – гэта краіна свету. У нас толькі ўлада "трэцяга свету". А краіна ў нас нармальна, людская. Цывілізаваная. Паколькі ў нас цывілізаваны народ. Што такое краіны "трэцяга свету"? Гэта тыя краіны, у якіх існуюць вялікія праблемы з адукацыяй насельніцтва, голад, адсталасць ва ўсім. Гэтыя краіны адстаюць ад цывілізаванага свету вельмі сур'ёзна. На ўзроўні вадаправоду і каналізацыі. Ніякіх падобных праблем у Беларусі няма. Іншая справа, што ў нас прэзідэнт "трэцяга свету". Што ён, што Кастра, што Чавес. Гэта сапраўды адна кампанія. Яму там самае месца. А Беларусі не месца сярод краін "трэцяга свету".

**ІНЭСА, ПРАДАВАЧКА:
"НА ФОНЕ АФРЫКАНЦАЎ МЫ —
БАГАТЫЯ І РАЗУМНЫЯ"**

Неяк крыўдна гэта гучыць. Краіна "трэцяга свету". Асацыяцыі самыя змрочныя. Але калі паглядзець на сябе з боку... Не на сталічную публіку, а дзе-небудзь на вёсцы... Гэта ж жах. Нейкія п'яныя страшыдлы ў брудных лахманах, дзеці мурзатыя. І гэта белья людзі? Еўрапейцы? Можна, хоць на фоне афрыканцаў мы будзем выглядаць, як самыя развітыя і багатыя. Памятаеце тэлеперадачу "Ералаш", дзе здоровага бамбізу пакідаюць трэці год запар у першым класе. А той рады: "Я тут самы разумны!" Гэта пра нас.

ПАМІЖ МІНСКАМ І РЫМАМ

ГІСТОРЫЯ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯЎЧЫНКІ

ГАТОВАЯ ПЕРАТВАРЫЦЦА Ў МІЖНАРОДНЫ СКАНДАЛ

А пачалася яна з таго, што жыхары італьянскага мястэчка Кагалета пад Генуяй Аляксандр Джуста і Марыя Барначын некалькі апошніх гадоў прымалі ў сябе дома выхаванку Вілейскага дзіцячага дому Віку Мароз. Сёлета яны адмовіліся вяртаць дзяўчынку на радзіму, матывуючы гэта гвалтам і здэкамі, што чакаюць Віку ў дзіцячым доме. Сям'я праігнаравала ультыматум пасольства РБ у Рыме. Перамовы паміж прадстаўнікамі італьянскага міністэрства юстыцыі і адвакатамі гэтай сям'і плёну не мелі.

Аляксандр Джуста і Марыя Барначын заяўляюць, што дзяўчынка хоча назаўсёды застацца ў іх, а яны не збіраюцца парушаць дадзеных ёй абяцанняў. Яны маюць намер апеляваць да Еўракамісіі ў Бруселі. Сваю падтрымку гэтай выказаў арцыбіскуп Генуі. Ён заявіў, што царква прызнае міжнароднае права, аднак у канкрэтным выпадку прыярэтэт — за інтарэсамі дзяўчынкi, павагай да асобы чалавека.

Раз за разам у Кагалета адбываюцца грамадзянскія акцыі ў падтрымку выхаванкі Вілейскага дзіцячага дому.

Віка Мароз

Каля тысячы людзей трымаюць у руках плакаты і свечкі. Прадстаўнік мясцовага муні-

цыпалітэту заклікае да салідарнасці з тымі, хто стаў для сіраты сапраўднымі мамай і татам.

Сітуацыя з Вікай зайшла ў тупік. Адзіная інстанцыя ў Італіі, якая здольная яе вырашыць, — генуэскі суд. Нейкіх фармальных падставаў, каб пакінуць дзяўчынку ў Італіі, няма. За выключэннем, бадай, адной: калі суд вырашыць, што вяртанне ў Беларусь можа прынесці шкоду дзяўчыцы, і што фізічны і псіхічны стан Вікі Мароз не дазваляе ёй вяртацца на радзіму.

Паводле РС

ПАД ВАРШАВАЙ РЫХТУЮЦЬ „БЕЛАРУСЬ TV”

Новае беларускае тэлебачанне ў хуткім часе пачне вяртацца на Беларусь. У панядзелак варшаўскія спецыялісты пачалі рыхтаваць кандыдатаў на пасады карэспандэнтаў для працы на тэлевізіі „Беларусь TV”, што мае пачаць працу з польскай сталіцы праз спадарожнік увесну наступнага году.

Першая група навучэнцаў у складзе 12 чалавек у прыгарадзе Варшавы — Фаленіцы, праходзіць цяпер двухтыднёвае навучанне. За 14 дзён кандыдаты павінны прайсці праграму, на якую польскія студэнты трацяць ад трох да шасці месяцаў.

Сярод выкладчыкаў —

адзін з заснавальнікаў Беларускай рэдакцыі Польскага радыё Марцін Смялоўскі, былы супрацоўнік амбасады Польшчы ў Мінску Марэк Буцька, якога дэпартавалі ў чэрвені мінулага году дышмат іншых. Пра правы і абавязкі журналіста ў Беларусі ў першы ж дзень навучання

распавёў юрыст Беларускай асацыяцыі журналістаў Андрэй Бастунец.

Навучанне першай групы тэлежурналістаў працягнецца да канца верасня, пасля чаго на змену прыедуць наступныя 12 чалавек.

Радыё Рацыя

МАСКВА ЗНАЙШЛА МІНСКАЕ ШЫЛА

Афіцыйная Расія ніколі не звяртала ўвагі на тое, што ў Беларусі існуюць сур'ёзныя праблемы з дэмакратыяй і правамі чалавека. Менавіта расійскія назіральнікі заўсёды першымі заяўлялі пра „празрыстасць” нашых выбарчых фарсаў і ніколі на ўзроўні дзяржаўных органаў не акцэнтавалі ўвагу на нашых зніклых палітыках. Але колькі ні хавай, а шыла ў мяжу не ўтаіш, — кажа расійская пагаворка. І вось на мінулым тыдні афіцыйны прадстаўнік Крамля нарэціце «прагаварыўся»

“Тое, што ў Беларусі існуюць праблемы, у тым ліку ў дэмакратычным развіцці, адмаўляць нельга”, — прызнаўся ў мінулы аўторак журналістам старшыня камітэта Дзярждумы па міжнародных справах Канстанцін Касачоў. Пры гэтым ён дадаў, што

“лінія на міжнародную ізаляцыю не спрыяе рашэнню існуючых у Беларусі праблем”.

Такім чынам, прызнанне прагучала на афіцыйным узроўні. Трэба спадзявацца, што далей будуць гаварыцца і пра нашых палітзняволеных,

і пра ўціск незалежных СМІ, і пра фальсіфікацыі на выбарах, і пра тое, хто праводзіць “лінію на міжнародную ізаляцыю Беларусі” — падступны Захад ці ўсё ж афіцыйны Мінск.

Паводле АФН

БЕЛАРУСЬ І СУСЕДЗІ

ПАСВЕДЧАННЕ ПАЛЯКА

Прэм'ер ураду Польшчы Яраслаў Качынскі паабяцаў, што неўзабаве будзе прыняты новы закон аб грамадзянстве, у якім для палякаў, што жывуць за мяжой, будзе засведчана права на падвойнае грамадзянства, а таксама на Пасведчанне паляка.

Пасведчаннем найперш змогуць скарыстацца палякі з былых савецкіх рэспублік, якія не ўваходзяць у склад Еўразвязу. Праект закона ўводзіць таксама панятак “замяжнага паляка”.

— Гэта першая такога кшталту ўрадавая ініцыятыва. Яна павінна прывесці да таго, каб сітуацыя палякаў на ўсходзе стала лепшай і яснейшай, — кажа Яраслаў Качынскі. Колькі асобаў можа атрымаць Пасведчанне паляка? — Калі за пяць гадоў яго атрымае мільён чалавек, мы зможам гаварыць пра вялікі поспех, — дадае Міхал Дворчык, дарадца прэм'ера.

Пасведчанне паляка дасць тым, хто яго атрымае, права на доўгатэрміновую візу, а таксама на перасяленне ў Польшчу. Уладальнік Пасведчання будзе ездзіць польскай чыгункай з 37-працэнтавай зніжкай, бясплатна наведваць музеі і, пасяліўшыся ў Польшчы, бясплатна вучыцца ў школе.

Праўда, перад тым, як чалавек атрымае Пасведчанне, ён павінен стаць “за межамі польскага паходжання”. Ён павінен “дэклараваць прыналежнасць да польскай нацыі” і мець як найменш аднаго з бацькоў альбо дзядоў альбо двух прадзедаў польскай нацыянальнасці. Ён павінен таксама ведаць польскую мову і культываваць польскія традыцыі.

Праект новага закона ўлічвае досвед Венгрыі, Славакіі і іншых краін, дзе ўжо ўведзеныя ў дзеянне Пасведчанні венгра, славака ды іншых.

Уласная інфармацыя

НЕДАЛУЧАНЫЯ

ЛУКАШЭНКА БУДЗЕ ПЕРШЫМ СЯРОД ТРЭЦІХ?

Аляксандр Лукашэнка нарэшце выйшаў у свет. Той, які прынята называць "трэцім". Праўда, слабаразвітая краіны, што да яго належаць, называюць сябе "краінамі, якія развіваюцца". Гэта ў асноўным краіны Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі. Сярод іх, зразумела, ёсць даволі багатыя – такія як Бразілія ці Малайзія, ёсць краіны з сярэднім узроўнем даходаў – Балівія, Венесуэла, Нігерыя, а ёсць зусім бедныя – Куба, Паўночная Карэя. У кампаніі гэтых краінаў чамусці апынулася Беларусь – добраахвотна. Толькі яна, ды яшчэ экзатычная Мальта прадстаўлялі на форуме недалучаных краінаў у Гаване Еўропу.

Не ўсе краіны трэцяга свету ўваходзяць у Рух недалучаных краінаў. Але ўсе без выключэння краіны, якія ў яго ўваходзяць, маюць праблемы з эканамічным і сацыяльным развіццём, а таксама з дэмакратыяй. Не ўсе краіны прыслалі на канферэнцыю кіраўнікоў вышэйшага рангу. Пераважная большасць высокапастаўленых гасцей, якія з'ехаліся на саміт у сталіцу

**Малайзія,
В'етнам, ПАР,
Венесуэла,
Балівія, Егіпет,
Алжыр і Іран –
вось спіс
замежных
візітаў
Лукашэнкі на
бліжэйшы час.
Гэта, трэба
разумець, спіс
прыярытэтаў
замежнай
палітыкі
Рэспублікі
Беларусь.**

Кубы, маюць славу дыктатараў, пачынаючы ад кубінскага камандантэ Фідэля Кастра і да прэзідэнта Экватарыяльнай Гвінеі Тэадора Мбасога.

Паміж імі – яшчэ цэлая пляяда адыёзных асобаў. Напрыклад, прэзідэнт Ірана Ахмадзінажад, які лічыць, што трэба сцерці Ізраіль з паверхні Зямлі (чаму б не з дапамогай атамнай зброі?). Альбо сябра Лукашэнкі прэзідэнт Венесуэлы Уга Чавес, якога ненавідзіць, прынамсі, палова насельніцтва гэтай краіны. Не прыехаў на саміт толькі кіраўнік Паўночнай Карэі Кім Чэн Ір – але толькі таму, што ён увогуле нікуды не лятае з меркаванняў бяспекі.

Рух недалучэння ўзнік на піку халоднай вайны, у пачатку 60-х гадоў мінулага стагоддзя. У яго ўвайшлі краіны, якія не хацелі далучацца ні да блока НАТО на Захадзе ні да Варшаўскай дамовы на ўсходзе. Каля вытокаў руху стаялі такія неардынаныя асобы як прэм'ер-міністр Індыі Джавахарлал Неру, прэзідэнт Егіпта Гамаль абдэль Насер і кіраўнік сацыялістычнай Югаславіі Ёсіп Броз Ціта (што само па сабе было тады дзёрзкім выклікам Крамлю). Не засталася ў баку і Куба. Але яна магла называцца недалучанай краінай толькі фармальна. Бо насамрэч афіцыйнай ідэалогіяй на востраве Свабоды стаў камунізм, а сама Куба апынулася ў поўнай залежнасці ад эканамічнай дапамогі СССР, зрабілася ягоным сыравінавым прыдаткам.

У 1960-я гады кубінскія рэвалюцыянеры Чэ Гевара і Фідэль Кастра карысталіся вялікай папулярнасцю не толькі ў Савецкім Саюзе, але сярод лявацкай моладзі ва ўсім свеце. Але прайшоў час, і камандантэ Фідэль ператварыўся ў карыкатуру на самога сябе. Стары, схуднелы пасля перанесенай аперацыі на кішках, з паўвар'яцкім позіркам з-пад сівых броваў – у

"Радзіма альбо смерць!" Чэбурашка.
Сучасная расійская карыкатура на Чэ Гевару.

такім выглядзе ён паўстаў на экране кубінскага тэлебачання. На форум ён так і не змог прыйсці, хоць і быў абраны старшынём Руху недалучэння. Гэта выглядае сапраўды сімвалічна, бо і сам рух ператварыўся ў анахранізм, у перажытак мінулага.

Саміт у Гаване нагадваў мітынг адвязаных антыглабалістаў, дзе высокія кіраўнікі слабаразвітых краінаў, не выбіраючы выразаў, дружна ганілі ЗША і увогуле Захад, які, нібыта, адзін вінаваты ва ўсіх бедах, войнах і нястачы трэцяга свету. І ніхто з гэтых кіраўнікоў, атрымлівалася, не нясе адказнасці перад уласным народам за сваю ўласную правальную палітыку.

Кіраўнік Беларусі абяцаў, што яго краіна стане апірышчам Руху ў Еўропе. З якой мэтай? Каб еўрапейскія краіны зрабіліся такімі самымі "бед-

нымі, але гордымі", як некаторыя краіны Азіі і Афрыкі? Аляксандр Лукашэнка любіць пахваляцца стабільнасцю ў сваёй краіне. Ён нібыта забыў, што тэрарызм, рэлігійны фанатызм на пачатку 21 стагоддзя прыйшлі з тых краінаў, якія лічаць сябе недалучанымі: з Блізкага і Сярэдняга ўсходу.

Малайзія, В'етнам, ПАР, Венесуэла, Балівія, Егіпет, Алжыр і Іран – вось спіс замежных візітаў Лукашэнкі на бліжэйшы час. Гэта, трэба разумець, спіс прыярытэтаў замежнай палітыкі Рэспублікі Беларусь. І спіс магчымых саюзнікаў, калі не лічыць Расіі? Выглядае, Беларусь можа быць неўзабаве адкінутая нават не ў часы колішняга СССР, але ў часы сярэднявечча – эпоху рэлігійных войнаў і татальнага абскуртантызму.

А. Уласаў

САЮЗНЫ БАСКЕТБОЛ

ЛІК УЗАЕМНЫХ ПРЭТЭНЗІЙ: 30-79

Шоў пад назвай “Стварэнне саюзнай дзяржавы”, здаецца, надакучыла ўжо не толькі глядачам, але і акторам. Прынамсі, частка з іх кінула рабіць выгляд, што цягнік інтэграцыі вось-вось прыбудзе на галоўны вакзал. Днямі пасол Беларусі ў Расіі Васіль Даўгалёў заявіў, што сістэма пабудовы саюзнай дзяржавы нежыццяздольная.

У інтэрв’ю сайту пасольства Даўгалёў раскрытыкаваў усталяванне расійскім бокам мытнага кантролю на мяжы дзвюх краін. З-за гэтага паслу нават давялося папрацаваць папарацы. Ён асабіста рабіў здымкі чаргі на мяжы даўжынёй 7-8 кіламетраў, каб прадэманстраваць іх потым прэзідэнтам Беларусі і Расіі.

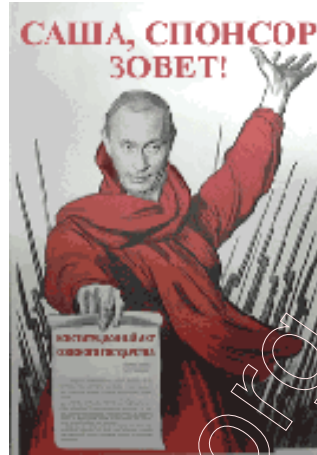
Гэта так паўплывала на Даўгалёва, што ён даў сабе рады прааналізаваць прычыны замаруджвання інтэграцыйных працэсаў. Паколькі згодна з гістарычнымі традыцыямі цары заўсёды з’яўляюцца добрымі, то відавочна, што яны не могуць быць вінаватымі ва ўсёй гэтай катавасі. Але ўсё-ткі, да гонару Даўгалёва, ён пайшоў далей звыклага наракання на дрэнных баяр. “Калі ёсць узаемае імкненне да інтэграцыі, да адзінства нашых народаў, ёсць палітычная воля прэзідэнтаў, якія замацавалі подпісамі высокія дамоўленасці, але сістэма будаўніцтва саюз-

най дзяржавы нежыццяздольная, то, мабыць, час прымаць захады ў дачыненні да самой сістэмы?” – заявіў пасол.

Тымчасам з другога боку хуткасаць набіралі сустрэчныя абвінавачанні. Дзяржсакратар так званай саюзнай дзяржавы Павел Барадзін паскардзіўся расійскаму прэзідэнту Уладзіміру Пуціну, што беларусы не выконваюць студзеньскае пагадненне пра агульную ўласнасць. Пра рэакцыю гаспадара Крамля афіцыйныя крыніцы нічога не паведамлялі, але можна ўявіць сабе, што асаблівага захаплення ён не выказаў.

Адказ з Мінска чакаць сябе не прымусіў. Кіраўнік прадстаўніцтва пастаяннага камітэта саюза Васіль Шалодонаў здзіўлена нагадаў, што згаданае пагадненне яшчэ не ратыфікавала сама Расія, таму гутаркі пра яго выкананне весціся не можа.

Гэтыя заявы чыноўнікаў, насамрэч, — драбязя ў парананні з тым, што будзе абмяркоўвацца на пасяджэнні саюза Саўміна 26 верасня. Напярэдадні расійскія эксперты падлічылі, што іх краіна за кошт таных энерганосьбітаў толькі за першае паўгоддзе 2006 года прасубсідавала Беларусь на 2,4 мільярды даляраў. Найбольш бюджэт Расіі губляе з-за вялізнай розніцы ў тарыфах на

beizhaba.com

экспарт нафтапрадуктаў. Гэтую “дзірку” Масква патрабуе скасаваць неадкладна.

Пытанне пра нафту істотнае, але не адзінае. Уражвае колькасць прэтензій, што бакі высунулі адзін аднаму датычна гандлёвых пытанняў: Беларусь – 30, Расія – 79! Проста баскетбольны лік. Вось табе і хаўруснікі!

Тыдзень таму расійскі міністр сельскай гаспадаркі Аляксей Гардзееў заявіў пра заклапочанасць ростам імпарту беларускай малочнай прадукцыі. З пастаўкамі цукру з нашай краіны суседзі змагаюцца ўжо некалькі год. Расійскія вытворцы сельгастэхнікі прапануюць абмежаваць увоз беларускіх камбайнаў. Гэта больш нагадвае шырокамаштабную гандлёвую

вайну, чым адносіны краін, якія прагнуць аб’яднання.

Між іншым, усё гэта сведчыць пра штучнасць памкненняў стварыць нейкую саюзную дзяржаву на дагэтуль не вызначаных прынцыпах. Мае рацыю Даўгалёў: сістэма нежыццяздольная. Але ж стваралі яе менавіта тыя самыя прэзідэнты, якія нібыта маюць волю да ўз’яднання. Лукашэнка, які кіруе з 1994 году, ды й Пуцін ужо сёмы год ачольвае Расію. Так што спробы адвесці ад іх пап-рокі ў бясплённасці інтэграцыйных вынікаў марныя.

Што далей? Барадзін абяцае хуткі рэфэрэндум па канстытуцыйным акце саюзнай дзяржавы: ці то прыканцы гэтага году, ці то на пачатку наступнага. Выключаць гэтага нельга. Законы логікі далёка не заўсёды пануюць сярод палітыкаў. Яны могуць адначасова лічыць саюз непарушным і нежыццяздольным, абвешчаць адзін аднаго братамі і кідацца ў бойку між сабой. Усё гэта нагадвае скандальна-знакаміты “Дом-2” на расійскім тэлебачанні, удзельнікі якога ўжо гады два будуць дом і ўласнае каханне і дагэтуль не здолелі аду жаць ні адно, ні другое. Але шоў – то бок, гульня ў саюзную дзяржаву — мусіць працягвацца... Бясконца.

Валеры Філін

«ПРАЗПАЎГАДЗІНЫ»

ШТО РАБІЦЬ, КАБ НЕ ЗАЯДАЛА ПЛАСЦІНКУ?

РАДЫЁ

16 верасня ў Мінску апазіцыя ладзіла вялікі джынсавы фест. Пра гэта паведамлілі ўсе станцыі: колькі было міліцыі, каго затрымалі, каго як пакаралі. А цяпер уявіце сабе футбольнага фаната, якому замест трансляцыі матча прапанавалі справаздачу – колькі міліцыянтаў ахоўвалі

стадыён, колькі футбалістаў паламалі ногі, колькі глядачоў пабіліся... і ўсё. Ці задаволены будзе футбольны фанат? Дык вось і я кажу: дайце мне паўнаўтасны рэпартаж з фесту – галасы, інтанцыі, прамоўцаў, эмоцыі, уражанні публікі. Толькі Радыё Рацыя на гэты раз паспрабавала

зрабіць штось такое, і за гэта яму вялікі дзякуй.

І яшчэ на гэтую ж тэму – пра свята ветру пад Віцебскам. Мяне гэта асабліва зачэпіла, бо раптам узгадаў, як сам калісьці рабіў лятаўца-змея, як пускаў яго ў неба. Як па электрычным дроце перадаецца энергія, так і па шну-

ры ад лятаўца да мяне перадаваліся пачуцці сілы, свабоды, радасці... Міліцыя не дазволіла правесці свята – паведамлілі ўсе станцыі. А там, між іншым, сабралася 150 чалавек. Дык пагаварыце з імі. Хай раскажуць, як праходзілі свята ў мінулыя гады, як ду-
працяг на стр.6

НЕ ГЕНІЯЛЬНАЯ АНАСТАСІЯ

АЛЬБО БОЎЛІНГ ДЛЯ НАЦЫЯНАЛЬНАЙ БІБЛІЯТЭКІ

На старонках газеты "Рэспубліка" старшыня Саюза кінематографістаў Юры Цвяткоў падзяліўся развагамі пра ролю свайго ведамства ў сучаснасці. Высветлілася, што кіно ў нашай краіне – справа не мастацкая, а выключна ідэалагічная:

"Развитию кинематографа Президент уделяет приоритетное внимание, государством оказывается огромная финансовая поддержка. Очевидно, должна быть и отдача. Истраченные деньги должны вернуться фильмом, который способен и заинтересовать зрителя, и донести до граждан страны государственную идеологию. Но какой из фильмов, созданных за последние несколько лет, можно назвать глубоко патриотическим, истинно национальным, а не только общечеловеческим кино?.. Посмотрите: в любом американском боевике, не говоря уже о серьезных картинах, присутствует американский флаг. А мы не пытаемся хоть как-нибудь свою культуру, национальную идею через свои фильмы продвинуть. Конечно, нельзя сказать, что белорусское кино

полностью провально. Считаю, несколько национальных патриотических фильмов за последние 10 лет мы все же сделали. Я бы отнес к их числу «В августе 44-го», «Сын за отца», которые и сегодня не сходят с экрана. Может быть, не гениальная картина «Анастасия Слуцкая», но она хотя бы поднимает пласт нашей истории".

Тое, што "Анастасія Слуцкая" – карціна не геніяльная, маглі пераканацца ўсе, хто яе бачыў. Але, засмучу спадара Цвяткова, да гісторыі яна мае такое ж дачыненне, як і да мастацтва. Што тычыцца нацыянальнай сімволікі на экране... У некаторых кадрах фільма "Анастасія" з'яўляўся гістарычны герб Беларусі "Пагоня". Але ўсе "крамольныя" кадры былі выразаны пасля прагляду карціны тагачасным міністрам культуры Гулякам.

А вось яшчэ цытата з газеты "Рэспубліка". Паспрабуйце здагадацца, пра што ідзе гаворка:

"Тренажерный зал ФОКа на сегодняшний день считается лучшим из числа государственных залов Беларуси.

Здесь установлено 27 тренажеров китайской фирмы ORIENT, из которых 7 — для кардионагрузки. Есть раздевалки: мужская на 26 шкафов и женская на 20. В каждой раздевалке 3 закрытые душевые кабины, а в женских душах еще и по зеркалу. Для того, чтобы после каждой тренировки женщина могла любоваться результатами. Также в женской раздевалке установлены два фена. Для каждого посетителя будут составлены программы по физическим нагрузкам и питанию".

А вось і не адгадалі! Гэта пра новую Нацыянальную бібліятэку. Напэўна, аналагаў такога храма ведаў няма ва ўсім свеце. Сапраўды, чым яшчэ прыцягнуць у гэты касмічны карабель новых чытачоў? Толькі рэстаранам, трэнажорна залай ды саўнай. Глядзіш, пасля лёгкай пары захацца і кніжку пачытаць. Не здзіўлюся, калі ў Нацыянальнай бібліятэцы адкрыецца яшчэ боўлінг ці казіно.

У "Культуры" першы намеснік старшыні праўлення ОНТ Ягор Хрусталёў, дзелячыся з газетай сваімі тэлепраблемамі, кідае позірк у

90-я гады.

"Асаблівага заняпаду тады на самой справе не было. Проста адзіны наш канал, прытым на беларускай мове, пастаянна параўноўвалі з ОРТ, адным з лепшых, што ўваходзяць у дзясятку першых светлых каналаў. Бюджет, запатрабаванні, задачы гэтых тэлекампаній былі і застаюцца абсалютна рознымі. Адрозненне пасля распаду СССР гэтага чамусці не разумелі".

Заўважце, што беларускую мову на тэлебачанні спадар Хрусталёў ацэньвае як перашкоду. Вось, маўляў, у якіх неспрыяльных умовах даводзілася канкуруваць з ОРТ. Не тое, што зараз. Канкуруй на ўсю катушку. Але чамусці не надта атрымліваецца. Бо ў таго, беларускамоўнага БТ быў свой твар. Многія памятаюць і "Крок", і "НІКу", і "Акаладу", і шмат чаго яшчэ. І ці не дзякуючы мове Беларускае Тэлебачанне шукала і знаходзіла тады свой стыль? А вось што застанецца ад сённяшніх "ОНТ", "СТВ", "Первога нацыянальнага"? Нават уявіць не магу.

Алесь Каноціч

«ПРАЗПАЎГАДЗІНЫ»

ШТО РАБІЦЬ, КАБ НЕ ЗАЯДАЛА ПЛАСЦІНКУ?

маюць падрыхтавацца, каб наступны раз усё ж такі атрымалася.

Рэзкае пытанне да радыё "Акно ў Еўропу" – за што атрымліваюць заробак вашы тэхнічныя работнікі, праграмісты і рэтранслятарнікі? На частаце 612 кілагерц слухаць праграму немагчыма. На кожным слове – "пласцінку заела" – паўторы і збоі. Гэтае ж самае пытанне да Балтыйскіх Хваляў: а вы хоць раз чулі, што вы рэтранслюеце? І Свабода, і Рацыя, і Палонія на гэтай частаце гучаць нар-

мальна.

І нарэшце трохі пра моўныя перлы, якія, бывае, так і пручь з нашага радыё. Віктар Чайкін з Акна ў Еўропу вельмі любіць глядзець на барацьбу сумо і кожны раз дакладае пра подзвігі "барацьбітаў". Ну, па-першае, не "барацьбітаў", а "барацьбітОў". А па-другое, барацьбіты – гэта змагары за чысціню мовы, а спартоўцаў, якія барукаюцца на арэне, лепей называць дужбітамі або барцамі.

Яшчэ такое пытанне да ўсіх работнікаў пры мікрафо-

не: куды яны так спяшаюцца? На Радыё Свабода ўсе кажуць "празпаўгадзіны", і разумей, як хочаш – праспаў ці не праспаў. Толькі шануюны спадар Бандарук робіць выразную паўзу ў патрэбным месцы – "праз паўгадзіны". Тое самае на Рацыі – карэспандэнт паведамляе, што чалавек пратрымаў у пастарунку "недзелятрохгадзінаў", і разумей, як хочаш: не дзеля трох гаўзінаў, нядзеля трох гаўзінаў, недзе каля трох гаўзінаў...

Сяржук Вітушка

АДРАСЫ ЗГАДАНЫХ СТАНЦЫЙ У ІНТЭРНЭЦЕ:

Радыё Свабода – www.svaboda.org

Радыё Рацыя – www.racya.com

Еўрапейскае Радыё для Беларусі (Акно ў Еўропу) – www.belradio.fm

Радыё Палонія – www.polskieradio.pl/polonia/by

СТРЭМКІ ВІКТОРЫЯ РУЖАЧАК

Неяк у краме з посудам я звярнуў увагу – усё болей кубкаў і талерак у кветкі. І ружачкі ўсё болей распаўсюджваюцца. Ужо нават на самых “крутых” мабільніках бачны раслінна-кветкавыя матывы.

Давялося аднойчы пабываць у доме, мякка кажучы, нябеднага чалавека. Збудаваны паводле апошняга слова скандынаўскага дызайну – шкло, чысціня і гладкія паверхні. Усё функцыянальна. “Машына для жылля” – як казаў Ле Карбюзье.

А гаспадарам – няўтульна. І самі сабе баяцца ў гэтым прызнацца. Спрабуюць неяк гэтую ледзяную прастору ачалавечыць – то старой шафай, то абразком. А яны – не пасуюць!

Бяда!

Архітэктар Оскар Німеер збудаваў “з нуля”, на голым месцы новы горад, новую сталіцу Бразіліі. У насцідзясятыя гады мінулага стагоддзя. І стаў лічыцца вялікім творцам. А жыхары цяпер бядуць – няўтульна. Не для жылых людзей збудавана.

Не ведаю, як яны сваю сталіцу цяпер “ачалавечваюць”.

Назавіце хоць бы адзін горад, у якім турысты кінуліся наведваць не старую частку, а новыя раёны? Няма такіх.

Дваццатае стагоддзе толькі тым і займалася, што прыгнятала базавыя, асноўныя інстынкты чалавека, якія ім кіравалі на працягу тысячагоддзяў.

Чаго варты эксперымент з “народнай уласнасцю”. Не разумелі, што чалавек ніколі не будзе працаваць “для ўсіх”, гэта значыць, невядома для каго, так жа шчыра, як на самога сябе.

Ужо ўвесь свет адмовіўся ад такой ідэі. Проч аднаго чалавека. Які ўпарта будзе “агараградкі”. Лепш бы ён заняўся вынаходніцтвам “вечнага рухавіка”. Вынік той жа, а шкоды – меней.

Адным з найвялікшых дасягненняў XX стагоддзя лічыцца вызваленне жанчыны. Яна атрымала права на адукацыю, удзел у выбарах, права ўкладваць асфальт і шпалы, курыць і насіць джынсы.

Запанавала роўнасць.

Памятаю, на адным мастакім пленэры мы толькі на трэці дзень зразумелі, што адзін з удзельнікаў – жаночага полу. І нават, як высветлілася, мае ў сябе ў Нямеччыне мужа і траіх дзяцей.

Дадатныя гераіні ў сучасных фільмах ловяць бандытаў, махаюць мячом і страля-

юць з пісталета, крышаць сківіцы тупым мужыкам, кіруюць банкамі і фірмамі. Адмоўныя – дурныя, бы курыцы, хатнія гаспадыні, займаюцца толькі дзецьмі і “мыльнымі” серыяламі.

Ды вось бяда – нешта не так у гэтым вызваленым і прагматычным свеце. Як у тым шкляным доме.

І дзеці растуць, на лес глядзячы. Дакладней, на маніторы, дзе жывуць монстры, якіх не ўбачыш ні ў якой пушчы.

А маці ў гэты час карыстаецца сваімі правамі на заводзе або ў офісе.

Але не бывае нічога нязменнага.

І наспяваюць перамены.

У Польшчы сёння ўсур’ёз абмяркоўваецца ідэя плаціць заробак кабетам, якія займаюцца толькі домам і дзецьмі. І каб стаж залічваўся, і пенсія была.

І на вуліцах усё больш становіцца жанчын, што ўжо не хочуць быць мужчынамі з жаночымі геніталіямі.

Працэс пайшоў.

І, можа, не зусім безнадзейная наша цывілізацыя, калі не ўдалося да канца вытаптаць ружы.

Алег Аблажэй

НЕВЯДОМАЯ БЕЛАРУСЬ

21 верасня. У сельскагаспадарчым календары гэты дзень мае назву Багач, што звязвалася з завяршэннем уборкі ўраджаю. “Прышоў Багач – кідай рагач, бяры сявеньку, сей памаленьку”.

22 верасня 1943 году фашысты расстралялі ў Мінску тры тысячы мірных грамадзянаў. Гэта была карная акцыя ў адказ на знішчэнне папярэдняй ноччу гаўляйтэра Вільгельма Кубэ. Міну ў ложка Кубэ падклала падпольшчыца Алена Мазанік, якая працавала ў Кубэ пакаёўкай. Мазанік удалося ўратаваць сваё жыццё.

23 верасня 1872 году ў вёсцы Казелле на Краснапольшчыне нарадзіўся Міхал Курака, беларускі металург-самаву. У 1906 годзе за грамадскую актыўнасць Кураку саслалі ў глыбіню Расіі. Вось там на металургічных прадпрыемствах і раскрыліся ягоныя таленты. Ён не толькі рацыяналізаваў працэс вытворчасці метала, але і стварыў сваю ўласную школу доменшчыкаў.

24 верасня 1641 году на Навагрудчыне прыйшоў на свет беларускі пісьменнік Станіслаў Незабітоўскі. Быў ён кальвіністам, служыў у Радзівілаў і жыў у Слуцку. Лісты і ўспаміны Незабітоўскага – важная крыніца з гісторыі грамадскага і прыватнага жыцця Беларусі 17 ст.

25 верасня 1939 году ў Брэсце прайшоў сумесны ўрачысты вайсковы парад частак гітлераўскай і сталінскай арміяў. У часе парадку адбыўся абмен савецкім і нацысцкім сцягамі на памяць пра «перамогу». Мелася на ўвазе перамога над Польшчай, якая была падзелена паміж Германіяй і СССР і як асобная краіна перастала існаваць.

27 верасня 1977 году дала першы ток сумнавядомая Чарнобыльская АЭС — першая ўкраінская атамная электрастанцыя.

КАМОЦКІ ПАД “ДАХАМ”

27 верасня ў малой зале к/з “Мінск” вядомы бард Алесь Камоцкі прэзентуе свой новы альбом “Дах”. Камоцкі – адзін з пачынальнікаў беларускай бардаўскай песні новага часу – піша і спявае свае творы для публікі з пачатку 1980-х гадоў. Новы альбом і канцэрт-прэзентацыя будуць адрознівацца ад ранейшых запісаў і выступаў. “Канцэрт для мяне будзе такім жа ўнікальным, як і альбом, — кажа спявак. — Упершыню я буду выконваць свае песні разам з аркестрам, прычым бубначоў будзе ажно два”.

Паводле СМІ

ФОТАФАКТ

Вёска Івахнавічы на поўнач ад Брэста. Прывітальная брама з нацысцкімі і савецкімі сімваламі. Верасень 1939 г.

МАСТАКІ-АФІЦЭРЫ І МАСТАЦТВА-ЗНАЎЦЫ Ё ЦЫВІЛЬНЫМ

З'яўленне міністра абароны РБ Леаніда Мальцава ў суправаджэнні генералаў і начальства падчас адкрыцця факультэта мастацтваў Гродзенскага дзяржуніверсітэта імя Янкі Купалы выклікала ажыятаж у журналістаў і здзіўленне прафесійных мастакоў.

Рэч у тым, што ў Гродне 18 верасня адкрываліся два новаствораныя факультэты — ваенны і мастацкі, а кіраўніцтва ўніверсітэта і вобласці вырашыла спалучыць два мерапрыемствы.

Ваенны факультэт месціцца ў новазбудаваным гмаху ў мікрараёне Фолюш, дзе працуе большасць прафесійных вайскоўцаў і знаходзіцца вайсковая частка. Сёлета на факультэт залічылі трыццаць чалавек. Як заявіў міністр абароны Мальцаў, стварэнне факультэта скароціць фінансавыя выдаткі на падрыхтоўку будучых афіцэраў. Раней міністэрства абароны накіроўвала хлопцаў на вучобу ў Расію, а сёння гэта нямае каштуе.

Дарэчы, прыблізна два гады таму, вайскоўцы гродзенскага памежнага атрада перадалі сваю казарму, размешчаную на вуліцы Горкага, мастацкаму факультэту купалаўскага ўніверсітэта, і цяпер у яе будынку займаюцца будучыя прафесійныя музыкі і мастакі.

Прэзентацыя абодвух факультэтаў праходзіла з невярагоднай помпай, падчас мерапрыемстваў былі прынятыя надзвычайныя меры бяспекі. Акрамя міліцыянтаў, за прысутнымі пільна сачылі функцыянеры ў цывільным.

Радые Рацыя

ТУРКМЕНБУЛЬБАШЫ

После неудачных попыток создать союзное государство с Россией Александр Лукашенко решил создать союзное государство с Туркменией. Править в нём он будет по очереди с Сапармуратом Ниязовым (по году). Должность отца двух народов будет называться - Туркменбульбашы. (c) censor.net.ua

ЯК ТОЛЬКІ З'ЯВІЛІСЯ ПЕРШАДРУКАРЫ – З'ЯВІЛІСЯ І ЦЭНЗАРЫ. БЫЛО ВЫНАЙДЗЕНА РАДЫЁ – З'ЯВІЛІСЯ "ГЛУШЫЛКІ". 15 ГАДОЎ ТАМУ НАРАДЗІЎСЯ ІНТЭРНЭТ. І АДРАЗУ КАМУНІСТЫЧНАЯ ўлада пачала шукаць управу на яго. Пішуць, што ўрад РБ нядаўна закупаў у кітаі "машыны для аўтаматычнай апрацоўкі" (ажно на 20 мільёнаў даляраў), каб кантраляваць сеціва і не дапускаць з'яўлення ў ім словаў кшталту "СВАБОДА".

АЛЕ ўСЕ гэтыя вынаходнікі забываюць, што СВАБОДА ІСНУЕ НЕ ў ТЭКСТАХ І НЕ ў ТЭХНІЧНЫХ ПРЫЛАДАХ, А ў НАШЫХ З ВАМІ ГАЛОВАХ. Чым больш людзей будзе думаць і адчуваць сябе вольнымі, тым меней шанцаў у начальства нешта забараніць.

АБ гэтым сведчыць і досвед газеты "СВАБОДА", якая адраділася ў вольным друку.

ЦЯПЕР НАС МОЖНА ТАКСАМА ЧЫТАць У ІНТЭРНЭЦЕ НА АДРАСЕ

WWW.VILNIA.COM